

electoral procedures is constituted by the heterogeneous, in the context of genetic, structural and communicative-pragmatic features, terminological units that correspond to realities and concepts of the electoral process and to a certain extent these units meet the conventional requirements to the term and terminology. The conceptual-terminological model of the terminology of electoral process and electoral procedures is constituted by the following conceptual-terminological blocks: types of elections (electoral procedures), types of electoral systems, basic principles of electoral process, territorial basis of electoral process, subjects of electoral process, methods and procedures of promotion of candidates for elective offices, organization and carrying out the election campaign, financial questions of election campaign, accessories and attributes of the voting procedure, voting procedure, violations of electoral laws (methods and ways of falsification of electoral will) and results of election campaign.

Key words: *the terminology of electoral process and electoral procedures, a conceptual-terminological block, generic and specific signs of concept.*

Наталія Стефанова
(Київ)

УДК 811.111:371

СУЧАСНІ АНГЛОМОВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕРМІНИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДІАГНОСТУВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ

Стаття присвячена актуальній проблемі вивчення і впорядкування англomовної термінолексики сфери освіти та структурно-семантичній характеристиці тематичної групи на позначення діагностування якості знань. Автор класифікує англomовні терміни освіти, виходячи з їхнього змісту, встановлення обсягу семантики кожного окремого терміна, того поняття, яке за певною родовою ознакою поєднується з іншими термінами в єдину термінологічну систему. Проаналізовано семантику виокремлених базових термінів, а також логічно похідних термінів, які мають багатоступеневі ієрархічні зв'язки між собою.

Ключові слова: *термін, англomовна педагогічна термінологія, тематична група, синтаксична структура.*

Постановка проблеми. Сучасне термінознавство вивчає спеціальну лексику з точки зору її типології, етимології, функціонування у професійній комунікації, а також семантики. Актуальність запропонованого дослідження зумовлено стрімким розвитком професійної лексики і необхідністю виявлення, тлумачення особливостей деяких базових термінів, які утворюють певні тематичні групи педагогічної термінолексики.

Мета статті — виявити та проаналізувати семантичні і структурні особливості термінів, що позначають оцінювання результатів дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям порушеної проблеми виступають роботи одного з основоположників школи термінознавства Д.С. Лотте, вчених, які розробляли теорію терміна В.О. Винокура, Е.К. Дрезена, О.О. Реформатського, а також лінгвістів ХХ століття О.С. Ахманової, І.М. Волкової, М.М. Володіної, Т.Р. Кияка, В.І. Перебийніса, Т.С. Пристайко.

Інтерес до вивчення теоретичних і прикладних питань термінознавства продиктований, насамперед, соціальною значимістю термінів як номінативних одиниць, що репрезентують концептуальні знання в різних сферах діяльності людини, а також тим, що термінологія є найоб'ємнішою частиною лексики, яка відбиває поступальний розвиток наукових знань.

Виклад основного матеріалу. У процесі роботи здійснюється професійне спілкування людей; будь-який вид трудової діяльності потребує точного й вичерпного ословлення понять, якими оперують фахівці. Щоб задовольнити цю потребу, у мові народжуються свої слова-терміни. В.В. Виноградов вказує на одну з головних особливостей термінів — дефінітивність: «Слово виконує номінативну або дефінітивну функцію, тобто або є засобом чіткого позначення, і тоді – простий знак, або засобом логічного визначення, тоді воно — науковий термін» [1]. Мовознавці підкреслюють, що в створенні та визначенні терміна є дві сторони:

структурно-мовна й понятійна, семантична, що обумовлено розвитком системи понять тієї чи іншої науки. Кожна терміносистема становить певну сукупність взаємопов'язаних терміоелементів для вираження наукових понять. Термінологічні системи об'єднуються, і в сукупності створюють термінологію відповідної національної мови або мови взагалі.

Англomовна педагогічна термінолексика в широкому розумінні слова – це сукупність лексичних засобів, які комунікативно обслуговують сферу освіти. Вона пов'язана із загальною англomовною лексикою і має свої особливості. За обсягом і змістом поняття, що позначається педагогічним терміном, відповідає значенню терміна, зафіксованому дефініцією, яка міститься в наукових текстах і спеціальних словниках.

Перевірка результатів навчання – важлива складова навчального процесу. У зарубіжній англomовній педагогіці для перевірки та оцінки знань замість терміна «контроль» частіше використовується термін **diagnosis** – «діагностика». В діагностику вкладається більш широкий і глибокий зміст, ніж у традиційну перевірку (контроль) знань, умінь і навичок. Діагностика передбачає вимірювання рівня засвоєння знань, особливості деяких сторін розвитку учнів, аналіз отриманих знань, узагальнення і висновки щодо коректування процесу навчання і просування учнів на наступні ступені навчання. Наприклад: *Sometimes the teacher can carry out remedial activities needed, but at other times the pupil must be referred for more specialized diagnosis and remediation outside the classroom [3,5].*

Термін **assessment** англійськими педагогічними словниками трактується як оцінка, оцінювання; процес, завдяки якому викладач чи екзаменатор намагається виявити знання, уміння, якими володіє учень. Наприклад: *Assessment is a key aspect of coherence: it should be consistent with course objectives... Assessments focus consistently on the interaction between personal experience and decontextualised theories (such as on motivation, error correction etc.) [2,192].*

Гіперонім **assessment** пов'язаний родо-видовими стосунками з термінами: **internal assessment, formative assessment, official assessment, outcome-based assessment, standard-based assessment, continuous assessment, competency-based assessment**. Двокомпонентні терміни **formative assessment, official assessment, summative assessment** найбільш вживані в англomовній педагогічній термінолексичі. Антонімічний характер має пара **summative assessment** – сумована оцінка та **formative assessment** – формуюча оцінка (оцінювання). **Summative assessment** – оцінювання загальних чи кінцевих досягнень учня чи студента в кінці певного періоду навчання, наприклад, у кінці навчання у середній школі; акцент робиться на даних про вже добуті знання. Протилежним до цього поняття є **formative assessment** – оцінювання всередині періоду навчання чи коментарі до робіт учнів з метою допомоги їм удосконалити знання у майбутньому. Третій тип оцінювання називається **official assessment** – офіційне оцінювання, процес збирання викладачем інформації, яку вимагає шкільна адміністрація. Рішення, які приймаються в результаті оцінювання, завжди є публічними і обов'язково з'являються у шкільних звітових брошурах, в газетах. Наприклад: *Unlike formative assessments, which are intended to help guide and improve the process of instruction while it is going on, the purpose of summative, official assessments is to judge the success of instruction at its conclusion or to make a recommendation about pupil placement or promotion [2,151].*

У галузі визначення системи оцінок спостерігаємо значну різноманітність як у принципах, так і в конкретних підходах, виборі способів оцінювання і виставлення оцінок. У Великій Британії володіння знаннями градується за наступною шкалою: **A (excellent), B (good), C (average), D (below average), F (failed)**. Шкалою оцінювання успішності учнів у США є 12-бальна система. Використовується також позначення **P (залік), S (задовільно), N (незалік)**. Відомо, що у США і Великій Британії, починаючи з кінця XIX століття широке розповсюдження отримало тестування.

Test (випробування, дослідження) – загальнонауковий термін, який використовується в багатьох галузях знань; метод, за допомогою якого визначають якість, дійсність (справжність) чи присутність будь-чого. Існують тести для перевірки правильності роботи ЕОМ, тести на швидкодійність роботи комп'ютера; в психології і педагогіці тести – це стандартизовані завдання, за результатами виконання яких судять про психофізіологічні, особистісні

характеристики, а також про знання і уміння учня. Відділи освіти багатьох штатів (США) розробляють власні тести з читання, математики, а також оцінкові критерії, за якими успіхи дитини розглядаються індивідуально, незалежно від середнього показника досягнень усіх учнів. Наприклад: *Tests can serve positive, intrinsically motivating aims as they spur you to muster all of your abilities for a particular performance and then provide feedback on your progress toward goals* [2, 373].

Бінарним терміном **battery of tests** чи **battery** – тестова батарея (батарея тестів) – визначають групу стандартизованих тестів, представлених разом, результати яких використовують для надання більш всеохоплюючої картини про здібності та досягнення у навчанні студентів. У гіперо-гіпонімічних стосунках з терміном **test** знаходяться бінарні терміни: **ability test, achievement test, apperception test, attitude test, entry test, intelligence test, mastery test, placement test**; трьохкомпонентні: **multiple-choice test, scholastic aptitude test, Stanford-Binet test, verbal ability test, verbal intelligence test**; чотирьохкомпонентні: **ability-to-follow-instruction test, Test of English as a Foreign Language**.

У Великій Британії існує **assessment centre** – заклад для діагностування викладачами, психологами та соціальними працівниками потреб дітей з проблемами у навчанні та поведінці. Цим же двокомпонентним терміном називають таке місце на території коледжу чи університетського кампусу, куди приходять для проходження тестування за допомогою комп'ютера чи інших електронних приладів.

Найбільший досвід застосування тестування навчальних досягнень школярів мають Сполучені Штати Америки. Одним з найпоширеніших тестів є тест академічних здібностей **Scholastic Assessment Tests (SAT)**, який щороку проходять за власним бажанням понад три мільйони випускників американських шкіл. **SAT** оцінює підготовленість абітурієнта до виконання навчальної роботи на рівні вимог коледжу і складається з двох частин: тесту загальних здібностей (**SAT I**) і предметних тестів (**SAT II**). **SAT I** призначається для вимірювання вербальних і математичних здібностей школярів, які є важливими при вивченні будь-яких предметів; **SAT II** – для оцінювання знань з конкретних дисциплін. Кожен школяр США може самостійно підготуватися до проходження тесту, придбавши буклет із прикладами тестових завдань, описом процедур тестування й аналізу результатів.

Останнім часом частина американських педагогів-дослідників і соціологів вважають, що доцільно переводити учня у наступний клас, навіть якщо він не засвоїв програми і не склав іспитів. Таке переведення позначається словосполученням **social promotion** – він дає учню стимул “підніматися вище”.

В останні 10-15 років у західній педагогіці відбувається процес переосмислення традиційної системи оцінювання якості знань учнів. Серед нових підходів до цієї проблеми назвемо наступні види оцінок: **outcome-based assessment** – базується на кінцевих результатах навчання; **standard-based assessment** – базується на стандартах навчання; **competency-based assessment** – оснований на концепції компетентності; **performance-based assessment** – має за основу рівень успішності. Наприклад:

In most classroom performance assessments, the teacher is the observer and scorer [2,280].

Основна відмінність між переліченими підходами полягає в орієнтації системи оцінювання або на продукт навчальної діяльності (**outcome-based assessment** і **standard-based assessment**), або на її процес (**competency-based assessment** і **performance-based assessment**).

У рамках моніторингу компетентнісного підходу у навчанні в 2000 році був створений спеціальний тест **PISA – Programme for International Students Assessment**, за допомогою якого проводилось обстеження рівня знань п'ятнадцятирічних школярів. Коли результати теста **PISA-2000** були опубліковані, багато хто з педагогічної спільноти пережили шок. З'явився навіть термін **PISA-shock**. Цей тест показав невідповідність системи освіти сучасним умовам життя суспільства. Підлітки, які закінчують обов'язкове шкільне навчання, стають безпорадними, якщо шкільні знання треба використовувати у нових для них ситуаціях, у завданнях, не схожих на типові завдання шкільних підручників.

Більшість вищих навчальних закладів дотримується практики неперервної оцінки знань – **continuous assessment** – основаної на результатах роботи у ході вивчення того чи

іншого навчального курсу, а не тільки екзаменів після його завершення. В англomовних країнах різний ступінь підготовленості, здібностей і мотивації абітурієнтів примушує вищі навчальні заклади обирати відповідну програму, що можливо тільки завдяки відносній самостійності модульного курсу – **modular course** з його заліковими одиницями – **credit units**. **Module** є частиною навчального процесу, яка містить певний обсяг навчального матеріалу, згрупованого в окремі теми. Перевагою навчальних планів і програм, побудованих за модульним принципом, є їх гнучкість і варіативність, яка полягає у можливості швидкої заміни модуля або його елементів відповідно до потреб вузу.

В словниках педагогічних термінів Раунтри, Пейджа термін **credit** – залік – засвідчує, що був вивчений певний курс навчання з будь-якої дисципліни. Незважаючи на широке застосування системи кредитів в освітній практиці англomовних країн, однозначне визначення «кредита» відсутнє навіть у межах однієї країни (наприклад, у США). У Великій Британії «кредитна система» застосовується в якості заліку для окремих періодів навчання та окремих дисциплін і називається **European Credit Transfer System**. Прийнята система кредитів у США **US Credit System** оснований на оцінці кожної дисципліни і освітньої програми у цілому в кредит-годинах. Кожний студент повинен отримати необхідну кількість «кредитів» [4,32].

Надзвичайно актуальною для американської вищої освіти є проблема підвищення якості навчання. У країні розроблена система оцінки діяльності викладачів вузів, яка має на меті підвищити якість викладання, досліджень і громадської діяльності викладачів. Керівникам департаментів вузів рекомендується використовувати п'ятибальну систему оцінки діяльності викладачів, розроблену А.Таккером. При даному підході оцінки діяльності викладача 4.0 означає **outstanding** — видатна, 3.0 – **very good** – дуже добра, 2.0 – **satisfactory** – задовільна, 1.0 – **weak** – слаба і 0 – **unsatisfactory** – незадовільна.

На сучасному етапі для визначення рівнів володіння англійською мовою в країнах Європи, а також в Україні, користуються Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. Загальновизнані Міжнародні іспити з англійської мови передбачають наступні рівні: Кембриджські екзамени (**Cambridge ESOL – English For Speakers of Other Languages**) – серія випробувань різного рівня «бриганської» англійської мови; **CAE (Certificate in Advanced English)** – цей рівень передбачає вільне спілкування, ведення ділових переговорів або навчання англійською мовою; **FCE (First Certificate in English)** – можна здавати тим, хто займається на курсах на рівні Advanced I, тобто без усіляких ускладнень пише ділові листи, дивиться англomовні фільми без перекладу; **TOEFL (Test of English as a Foreign Language)** – розроблений американською службою тестування в області освіти **ETS** при Принстонському університеті. Тест перевіряє усі чотири види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письмо, говоріння). Сертифікат **TOEFL** є необхідним для вступу в коледжі та університети США, Канади та інших країн. Це іспит з «американської» англійської мови. Його вимагають наукові центри, урядові структури, міжнародні організації; **IELTS (International English Language Testing System)** – екзамен з «бриганської» англійської, є валідним у ВНЗ Великої Британії, Австралії, Канади, Нової Зеландії тощо. Тест перевіряє усі чотири види мовленнєвої діяльності. За загальною кількістю балів присвоюється один із дев'яти рівнів: від 1 **NON USER** (неволодіння мовою) до 9 **EXPERT USER** (досконале володіння мовою).

Із загального досліджуваного матеріалу (2200 лексичних одиниць) терміни на позначення діагностування якості знань складають 75 одиниць, що є 3,4% від загальної кількості термінів. Відповідно до синтаксичної структури виділяємо однокомпонентні терміни – вони складають 16 % від загальної кількості; бінарні терміни – 46%, найактивніші з них утворені за формулою N+N – 61% та Adj+N – 39%, а також 10% чотирьохкомпонентних термінів.

Перспективи подальшого розроблення порушеної проблеми вбачаємо у подальшому визначенні термінологічної бази даних, що відображає її семантичну і функціональну специфіку. Навчання професійній термінології і підвищення термінологічної культури спеціаліста знаходиться у центрі уваги лінгвістики і педагогіки, так як розглядається як спосіб підготовки спеціаліста до професії і успішного міжнародного співробітництва у науковій та освітній сферах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В.В. Вступительное слово / В.В. Виноградов // Вопросы терминологии: материалы Всесоюз. терминологического совещания. - М.: Изд-во АН СССР, 1961. - С.3-10.
2. Airasian P.W. Classroom assessment / P.W. Airasian. - New York, McGraw-hill, Inc., 1997. - 445p.
3. Arends R.I. Classroom instruction and management / R.I. Arends. - New York: McGraw-Hill, Inc., 1997. - 304p.
4. Rowntree D. A dictionary of education / D. Rowntree. - London: Harper and Row, Publishers, 1981.
5. <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199212064.001.0001/acref-9780199212064-e-225?rskey=LqLRLG&result=229>.

Стефанова Н.А. Современные английские термины обозначающие диагностику качества знаний.

Статья посвящена актуальной проблеме изучения и упорядочивания англоязычной педагогической терминологии и структурно-семантической характеристики тематической группы, обозначающей диагностику качества знаний. Автор классифицирует англоязычные педагогические термины, исходя из их содержания, семантики каждого отдельного термина, понятия, которое по определенным родовым признакам объединяется с другими терминами в единую терминологическую систему. Проанализирована семантика выделенных базовых терминов, а также производных терминов, которые имеют многоступенчатые иерархические связи между собой.

Ключевые слова: термин, английская педагогическая терминология, тематическая группа, синтаксическая структура

Stefanova N.O. Contemporary English Educational Terms Describing Assessment of Knowledge.

The article is devoted to the significant problem of studying and ordering English educational terminology, structural and semantic characteristics of the thematic group which denotes the assessment of knowledge. The author classifies English educational terms according to their contents, meaning of each individual term, notion which is combined with another term in general terminological system. It is the analysis of semantic peculiarities of isolated basic terms and their derivative terms, which have multilevel hierarchical relations with each other.

Key words: term, English educational terminology, thematic group, syntactical structure

Олександр Стишов
(Київ)

УДК 81'322.6:82-92

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ СУФІКСАЛЬНИХ РОЗМОВНИХ НЕОЛЕКСЕМ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті висвітлено головні особливості деривації суфіксальним способом нових розмовних одиниць на позначення осіб в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століть. Уведено до наукового обігу певну кількість нового фактичного матеріалу, дібраного переважно з живого розмовного мовлення, а також почасти з публіцистичного і художнього стилів. Виявлено і детально розглянуто продуктивні суфікси і словотвірні типи, що сприяли виникненню розмовних одиниць на позначення осіб жіночої і чоловічої статі, не зафіксованих найбільшими українськими лексиконами літературних слів. Також у статті частково схарактеризовано семантичні й функціонально-стилістичні особливості розмовних новоутворень.

Ключові слова: суфікс, формант, розмовний, словотвірний тип, словотвірне значення, твірна основа.

Постановка проблеми. У всі періоди розвитку української мови розмовна лексика була і залишається одним із найпотужніших джерел збагачення її словникового складу. Засвідчено, що в кінці ХХ – на початку ХХІ століть розмовна лексична підсистема під впливом екстра- й інтралінгвальних чинників розвивається надзвичайно динамічно, істотно змінюється. Особливо активного «розмовлення» зазнають також публіцистичний і художній стилі.

Проблематика дослідження розмовних слів постійно перебуває в полі зору українських лінгвістів (В.Ващенко, Д.Баранник, М.Жовтобрюх, В.Русанівський, С.Єрмоленко, О.Тараненко,